

Plan B voor het waterschap Verkiezings- programma 2019

**Partij voor
de Dieren**

Inhoud

Inleiding	1
1. Duurzaam waterbeheer: voor een gezonde toekomst	2
2. Dieren verdienen bescherming	8

Inleiding

Plan B voor het waterschap

De grootste uitdaging van dit moment is de aarde leefbaar te houden voor toekomstige generaties. Een aarde met schone lucht, een rijkdom aan dieren en planten, een vruchtbare bodem, en niet in de laatste plaats: schoon water. De zorg voor water, de dieren en het milieu; daarvoor maakt de Partij voor de Dieren zich sterk in het waterschap.

Vervuiling door industrie

Schoon oppervlakte- en grondwater zouden vanzelfsprekend moeten zijn, maar de praktijk is anders. De vee-industrie zadelt ons op met een groot mestprobleem, dat een gevaar vormt voor de kwaliteit van ons water. Landbouwgif en medicijnresten, hormonen uit de vee-industrie, chemische afvalstoffen en microplastics vervuilen het oppervlaktewater. Hierdoor sterven planten en dieren. Bovendien komt de drinkwatervoorziening in gevaar.

Biodiversiteit

Schoon en zuiver water is de basis voor al het leven en verdient dus onze onvoorwaardelijke aandacht. Het aantal weidevogels in Nederland is de afgelopen vijftientig jaar met bijna 70% afgenomen en het aantal insecten zelfs met 76%. Als ons oppervlaktewater én het grondwater schoon zijn kan de natuur zich herstellen van het enorme verlies aan biodiversiteit van de afgelopen decennia. Oevers, dijken en waterkanten moeten zo natuurlijk mogelijk worden ingericht en het maaibeleid moet rekening houden met dieren en planten.

Dieren, dijken en veiligheid

De zeespiegel stijgt door klimaatverandering en dat vraagt om goede maatregelen. En niet alleen teveel water, maar ook te weinig water levert problemen op. Door klimaatverandering ontstaan lange periodes met droogte, waarbij de natuur onvoldoende water krijgt en dijken kwetsbaar worden door scheuren. Dijken en kades moeten veilig zijn, dat is al eeuwenlang een taak van het waterschap. Tegelijkertijd belemmeren waterkeringen, stuwen en gemalen de migratie van vissen en andere dieren. In gemalen komen jaarlijks miljoenen vissen om het leven. De Partij voor de Dieren wil dat sluizen en gemalen aangepast worden, zodat vissen erlangs kunnen zwemmen. Vissen moeten een natuurlijk leven kunnen leiden en zijn geen speeltje voor hengelaars. Hengelen moet worden verboden. Er moet een einde komen aan de huidige muskusrattenbestrijding. Nog steeds verdrinken ieder jaar veel muskusratten in wrede vallen. Het doden van muskusratten is onnodig. Met eenvoudige maatregelen kunnen dijken onaantrekkelijk gemaakt worden voor muskusratten.

Echte democratie

De Partij voor de Dieren strijdt voor een waterschap dat rekening houdt met dieren, natuur en milieu. Daarvoor is verandering nodig. Van oudsher hebben boeren een zware stem in het waterschap. De belangen van de landbouw geven vaak de doorslag. Dat zie je bijvoorbeeld in het kunstmatig laag gehouden waterpeil. Planten en dieren die van nature in Nederland thuishoren zijn de dupe van de verdroging die daarvan het gevolg is. Dat moet anders. Het waterschap moet democratischer worden. Alle geborgde zetels, die gereserveerd zijn voor boeren, bedrijven en beheerorganisaties moeten verdwijnen, zodat het tot een democratische zetelverdeling komt.

Het moet sneller

Er is werk aan de winkel in het waterschap. Zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk in 2027, moeten internationale normen voor waterkwaliteit behaald zijn. Nederland loopt achter bij de invoering, met negatieve gevolgen voor de natuur en de biodiversiteit. Het waterpeil moet worden verhoogd, gifgebruik moet stoppen en overtredingen door de vee-industrie moeten stevig worden aangepakt.

Kortom, de Partij voor de Dieren kiest voor dieren, natuur en milieu in het waterschap. Kies daarom voor Plan B! Kies Partij voor de Dieren!

1. Duurzaam waterbeheer: voor een gezonde toekomst

Schoon oppervlakte- en grondwater zou in Nederland vanzelfsprekend moeten zijn, maar dat is helaas niet het geval. De vee-industrie stoot veel schadelijke stoffen uit en zadelt ons op met een groot mestprobleem, dat ook negatieve gevolgen heeft voor de kwaliteit van ons water. Door het overmatige gebruik van bestrijdingsmiddelen in de intensieve land- en tuinbouw en door toegenomen concentraties van medicijnresten in water wordt de kwaliteit van het water aangetast.

Duurzaam natuurbeleid

Nederland heeft een verscheidenheid aan prachtige natuurgebieden. Voor een grote biodiversiteit en een evenwichtig ecosysteem is het van groot belang dat er verbindingen tussen deze natuurgebieden en met natuurgebieden in buurlanden worden gecreëerd. De natuurgebieden zelf staan onder druk door teveel stikstof uit oppervlaktewater. In deze natuurgebieden moet de invloed van de mens geminimaliseerd worden. Het waterschap heeft een specifieke verantwoordelijkheid voor natte natuurgebieden en natte verbindingzones en speelt een sleutelrol bij het realiseren van het Natuurnetwerk Nederland en het beschermen van Natura 2000-gebieden.

- Het waterschap bevordert de aanleg van natuurgebieden en verbindingzones ten behoeve van het Natuurnetwerk en Natura 2000-gebieden, zodat er meer dieren kunnen leven en de biodiversiteit wordt vergroot.

Ecologisch gezond water

De Partij voor de Dieren wil schoon water, dat ecologisch gezond is. Schoon water betekent dat Nederland ten minste moet gaan voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water. Dat is de norm die voorschrijft aan welke eisen oppervlakte- en grondwater moet voldoen. Waterschappen moeten dit uitvoeren. De doelstellingen voor waterkwaliteit, die volgens de richtlijn in 2027 gerealiseerd moeten zijn, worden niet gehaald als we op de huidige voet doorgaan. Op basis van de huidige mestuitstoot door de vee-industrie en uitspoeling van mest op het oppervlaktewater, kunnen deze doelstellingen ook nooit gehaald worden. Het verzoek van Nederland aan de EU om niet te hoeven voldoen aan de Europese norm is een slechte ontwikkeling voor de waterkwaliteit en de flora en fauna in ons land.

De Partij voor de Dieren wil dat het waterschap de bescherming van het water en de waterkwaliteit de hoogste prioriteit geeft. Maatregelen om te voldoen aan de Kaderrichtlijn Water mogen niet verder worden uitgesteld. De doelstellingen mogen ook niet naar beneden worden bijgesteld, maar moeten na een tussentijdse evaluatie juist worden aangescherpt. Er is na de evaluatie immers meer kennis over het watersysteem ontstaan en er zijn nieuwe oplossingen voor bestaande problemen. Lange-termijn ambities mogen niet worden opgegeven voor korte-termijn keuzes.

- Het waterschap beheert water op een integrale en duurzame wijze met een lange termijnvisie die anticipeert op de gevolgen van de klimaatverandering.
- In het algemeen moeten de waterschappen bij het watermanagement vooral inzetten op preventie in plaats van de bestrijding van problemen.
- De waterschappen moeten zich niet alleen inzetten om de doelstellingen uit de Kaderrichtlijn Water in 2027 te halen, maar ook streven deze doelstellingen verder uit te breiden.
- Het waterschap zet zich actief in om leefgebieden voor weidevogels in te richten en ondersteunt individuele boeren met kosteloze waterstaatkundige voorzieningen, indien zij hun land geschikt willen maken voor weidevogels.

Vervuiling tegengaan

Door de vee-industrie komen er teveel stoffen als fosfaat en nitraat in ons water. Hierdoor wordt het water heel voedselrijk, waardoor verschillende problemen ontstaan. De overmatige groei van kroos kan zuurstofgebrek veroorzaken en zo tot vissterfte leiden. Blauwalgen kunnen mens en dier ziek maken. Ook het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de land- en tuinbouw en door particulieren heeft een negatief effect op de waterkwaliteit.

Bedrijven die water vervuilen, moeten worden aangepakt, met als doel dat alle vervuiling wordt gestopt. Tot die tijd geldt het principe van 'de vervuiler betaalt'. Om de kwaliteit van ons water te beschermen wil de Partij voor de Dieren dat er een bonus-malusregeling komt die vervuiling straft door een zwaardere heffing en die goed gedrag beloont in de vorm van een heffingskorting. Op deze wijze wordt (de mate van) milieuverontreiniging gekoppeld aan de hoogte van de opgelegde heffing. Voor het gebruik van bestrijdingsmiddelen door particulieren geldt dat er goede alternatieve middelen zijn om bijvoorbeeld wilde planten te verwijderen, voor zover dat überhaupt noodzakelijk of wenselijk is. De handel in bestrijdingsmiddelen voor particulieren moet daarom worden verboden en er moet goede voorlichting komen voor burgers en bedrijven om gifgebruik te ontmoedigen.

- De handhaving van en controle op het gebruik van bestrijdingsmiddelen worden geïntensiveerd.
- De Unie van Waterschappen dringt er bij het Rijk en bij de provincie op aan om de intensieve bemesting van landbouwgrond terug te dringen.
- Voor toezicht en handhaving moet het waterschap voldoende onafhankelijke toezichthouders, buitengewoon opsporingsambtenaren en sanctiemedewerkers in dienst nemen.

De vervuiler betaalt

Niet de burgers, maar de grootste gebruikers en vervuilers van het water moeten betalen voor de werkzaamheden van het waterschap. Omdat landbouw de grootste gebruiker is van het oppervlaktewater en ook de grootste vervuiler (via bestrijdingsmiddelen en meststoffen), vindt de Partij voor de Dieren dat de landbouwsector conform het principe 'de vervuiler betaalt' het grootste deel van de lasten zou moeten dragen. Daarnaast moet gekeken worden naar andere bedrijven die vervuilen of veel schoon water gebruiken in hun productieproces; zij moeten bijdragen naar rato van hun watergebruik en de vervuiling die zij veroorzaken.

- Waterschappen stimuleren biologische bedrijven door vermindering of kwijtschelding van hun waterschapslasten.

Bodemdaling

De Partij voor de Dieren wil dat Nederland zijn klimaatdoelen haalt. Daarvoor moet de bodemdaling in veenweidegebieden niet alleen vertraagd, maar gestopt en waar mogelijk omgekeerd worden. Uit onderzoek van de Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA) blijkt, dat de CO₂-emissie uit veenbodems ongeveer 2,5% van de totale broeikasemissie bedraagt, wat vergelijkbaar is met de uitstoot van 1,7 miljoen auto's. Waar de uitstoot een gevolg is van het handelen van het waterschap, zal het waterschap actie moeten ondernemen. Veendaling en -verdichting gaan, naast verschraling van het landschap en achteruitgang van de biodiversiteit, gepaard met grote maatschappelijke kosten: dijkonderhoud, dijkverzwaringen, méér pompen, méér wegonderhoud en schadeclaims van huiseigenaren. De Partij voor de Dieren stelt dat peilbeheer gericht moet zijn op maatschappelijk verantwoord peilbeheer. Dit betekent een overgang naar dynamische waterpeilen, in plaats van een strak zomer- en winterpeil. Het waterschap stopt met het koste wat kost behouden van kunstmatig gecreëerde grasweilanden; 'groene woestijnen', die enkel in dienst staan van de vee-industrie. In plaats daarvan wordt gekeken naar andere landbouwmethoden die een hoger waterpeil aankunnen of omzetting naar natuur. Dit in overleg met de provincie.

- Bodemdaling kan worden gestopt en CO₂ vastgelegd door het veen nat te houden. Dan stopt de veenafbraak, omdat er geen zuurstof meer bij komt en vormt zich zelfs weer nieuw veen.
- Om bodemdaling in veenweidegebieden tegen te gaan, streeft het waterschap naar vergroting van de peilgebieden, waterpeilverhoging in droge gebieden, flexibele peilen en onderwaterdrainage.

Waterzuivering

Bestrijding aan de bron is altijd de beste manier om vervuiling tegen te gaan. Waterschappen zetten zich in om ook bestrijdingsmiddelen, microplastics, medicijnresten en hormoonverstoorders te verwijderen in hun rioolwaterzuiveringsinstallaties. Deze installaties worden 100% klimaatneutraal door het gebruik van zonnepanelen en door de biovergisting van materialen uit het productieproces van de waterzuivering.

Waterschappen zijn verantwoordelijk voor zuiveringsbeheer, gemeenten voor de riolering. In Nederlandse riolen wordt al vaak afvalwater gescheiden van regenwater. Problemen ontstaan wanneer de afvoer van regenwater niet snel genoeg gaat, waardoor de riolering het water niet kan afvoeren. Dit zal steeds vaker gebeuren door klimaatverandering en door de toenemende verharding van de ondergrond. Het regen- en afvalwater wordt bij hevige regenval geloosd op oppervlaktewater, dat door deze 'overstort' zwaar vervuild raakt. De Partij voor de Dieren wil zorgen voor meer bergingsgebieden zodat overstorten niet meer nodig zijn. In nieuwbouwwijken wordt een gescheiden rioolstelsel aangelegd, met voor het regenwater aanwezige bergingsgebieden. Daarnaast wil de Partij voor de Dieren dat bij renovatie van het rioolstelsel altijd een gescheiden systeem wordt aangelegd. Dit is een afvoerstelsel waarbij het vuile water uit de huizen en het regenwater apart worden verwerkt. Een gescheiden systeem vermindert in de toekomst de benodigde capaciteit van de rioolwaterzuivering en levert daarnaast een financieel voordeel op.

Op plekken waar vervuiling van het water aan de bron nog niet (volledig) kan worden voorkomen is het belangrijk om het water te zuiveren. Het waterschap investeert hierbij in innovatieve, duurzame en milieuvriendelijke filter- en zuiveringsmethoden.

- De Partij voor de Dieren wil watervervuiling aanpakken bij de bron. De veroorzaker van de vervuiling gaat betalen: er komen extra heffingen op vervuilende activiteiten. Hierdoor kunnen de belastingen voor burgers worden verlaagd en die voor de vee-industrie en andere vervuilende bedrijven verhoogd. De prijzen voor grond- en oppervlaktewater worden hoger voor de grootste vervuilers.

Grondstoffenfabriek

Duurzaamheid vraagt om hergebruik. Ons afvalwater zit vol met schaarse waardevolle grondstoffen; fosfaat, stikstof, kalium, cellulose en bouwstenen voor bioplastics. Deze worden nu nog geloosd met het gezuiverde afvalwater, maar kunnen teruggewonnen worden. Deze verduurzaming leidt ook tot grote kostenbesparingen. In 2012 zijn alle 21 waterschappen van start gegaan met de Grondstoffenfabriek. Er vinden verder allerlei initiatieven plaats die kunnen leiden tot doorbraken op technisch vlak. Deze kunnen versnelling geven aan innovatie en het sluiten van kringlopen. Het levert bovendien schoner water op. Het energieneutraal maken van de organisatie is daarbij niet ambitieus genoeg. Er moet ook geïnvesteerd worden in de kringloop van grondstoffen als fosfaat en bioplastics en in het winnen van energie uit water en zon. Met andere woorden; het waterschap wordt energieleverancier en grondstofproducent.

- De gebouwen en het wagenpark van het waterschap gaan voldoen aan energielabel A.
- Ook het groter onderhoudsmaterieel gaat voldoen aan de laatste eisen van energie-efficiëntie. Het waterschap plaatst zonnepanelen op zijn gebouwen en laat onderzoeken waar op zijn terreinen windmolens kunnen worden geplaatst. Bij windmolens wordt rekening gehouden met dieren, zoals vleermuizen en trekvogels.

Houd gas in de grond

Aardgaswinning en schaliegaswinning kunnen aardbevingen en bodemdaling veroorzaken. Zo kan veel schade ontstaan aan dijken en kades. De Partij voor de Dieren is voor een zo snel mogelijke staking van de aardgaswinning. Deze moet zo snel mogelijk terug naar nul, de aardgaswinning moet stoppen. Daarnaast zijn we voor het stopzetten van aardgasleveringscontracten aan het buitenland en voor het volledig verbieden van aardgaswinning in Natura 2000-gebieden. Een andere fossiele bedreiging vormt de winning van schaliegas. Het ondergronds kraken (fracken) dat hierbij plaatsvindt, veroorzaakt grootschalige gebiedsvervuiling, door het gebruik van giftige chemicaliën. Deze giftige stoffen komen in het grondwater terecht, wat uiteindelijk leidt tot vervuiling van het drinkwater. Ook schaliegaswinning kan aardbevingen veroorzaken en leiden tot bodemdaling. De Partij voor de Dieren wil in plaats van aardgas- en schaliegaswinning de omschakeling van fossiele brandstoffen naar duurzame energie in gang zetten. Duurzame energie is veilig voor ons klimaat, onze leefomgeving en onze gezondheid.

Duurzame dijken, kades en oevers

De kades in Nederland zijn meestal voorzien van harde keringen. Dit is desastreus voor het waterleven. De Partij voor de Dieren vindt dat bij renovatie en herstel de kades zoveel mogelijk met een flauw aflopend talud moeten worden aangelegd, zogenaamde natuurvriendelijke oevers. Dit past beter in een natuurlijk landschap en het verkleint het risico op verdrinking van te water geraakte mensen en dieren. Het is daarnaast veel mooier. De natuurlijke gradiënt die ontstaat biedt de beste kansen voor verschillende planten en diersoorten. Dat vergroot de biodiversiteit en de robuustheid van het ecosysteem. Waar aflopende oevers (nog) niet mogelijk zijn, moeten inhammen gecreëerd worden waar dieren in en uit het water kunnen komen en vissen en amfibieën kunnen paaien. In de praktijk zijn natuurvriendelijke oevers bovendien vaak goedkoper in onderhoud. Het provinciebestuur ondersteunt bij de verwerving van gronden voor natuurdoeleinden of extra kades en past zo nodig het instrument van onteigening toe, ook voor landbouwgebied. Het waterschap oefent druk uit op de provincie om dit te realiseren.

Bij het versterken van dijken kiest de Partij voor de Dieren voor extra investeren bij de aanleg, gericht op groene dijken met duurzaam beheer en lage onderhoudskosten. Voorbeelden hiervan zijn volledig met gras beklede dijken met een flauwer talud en bloemrijke kades.

- Het waterschap gebruikt geen bestrijdingsmiddelen voor het verwijderen van ongewenste planten op dijken, maar kiest voor handmatig, mechanisch of biologisch verwijderen.
- Bomen op dijken worden alleen nog gekapt als zij een gevaar vormen voor de waterkering en als er geen minder ingrijpende alternatieven zijn.

Natuurlijke waterafvoer bevorderen

In hoger gelegen gebieden wordt de afvoer van water op dit moment nog versneld door kanalisatie. Bij hevige regenval kan te snelle afvoer voor problemen zorgen. Omdat als gevolg van klimaatverandering veel neerslag in korte tijd zal vallen, moeten we het water in het stroomgebied beter vasthouden en geleidelijk laten afvoeren. Voor het afvoeren van de toenemende hoeveelheden rivier- en regenwater zetten waterschappen in op bovenstrooms vasthouden van water, het kronkelen (meanderen) van beken en het verbreden van rivierbeddingen. De Partij voor de Dieren geeft voorrang aan het langer vasthouden van water boven versneld afvoeren. Er worden meer waterbergingen aangelegd waarin tijdelijk overtollig water wordt opgeslagen en er worden meer plassen aangelegd, zodat er in droge periodes voldoende gebiedseigen water beschikbaar is voor plant en dier.

Droogte

Niet alleen te véél water, maar ook te weinig water levert grote problemen op. Door klimaatverandering ontstaan lange periodes met droogte, waarbij de natuur onvoldoende water krijgt, dijken kwetsbaar worden door scheuren en inklinking en tuinen verdrogen. Het aanvoeren van gebiedsvreemd water is geen goede keuze, want dit is doorgaans vies. Beter is het om 'bovenstrooms water vast te houden' (bijvoorbeeld in natuurgebieden) en beken te laten meanderen, zodat de waterafvoer wordt vertraagd. De landbouw wordt vaak toegestaan lang te beregenen uit grondwater. Dat veroorzaakt verdere verdroging van natuurgebieden en hier moet dus heel terughoudend mee om worden gegaan. De landbouw kan beter laagproductieve gewassen telen die minder kwetsbaar zijn voor droogte en die langere wortels hebben.

Natuurlijk waterpeil aanhouden

In het lagere deel van Nederland wordt het peil binnen nauwe grenzen gehandhaafd door inlaat en wegmalen van water. Dat gebeurt om bebouwd gebied droog te houden en om intensieve landbouw mogelijk te maken. Het waterpeil wordt dus aangepast aan het gebruik van het gebied. Doordat hierdoor een onnatuurlijk laag waterpeil wordt gehandhaafd daalt de bodem. De Partij voor de Dieren vindt dit zeer ongewenst: het voortdurend verlagen van het waterpeil om de bodemdaling te volgen is onhoudbaar en wordt onbetaalbaar. Wij vinden dat het waterschap een natuurlijk waterpeil moet aanhouden. De functie van het gebied (landbouw of natuur) moet volgen uit het daarvoor

geschikte waterpeil en niet andersom. Het waterschap moet verder zijn invloed op de provincie gebruiken om bebouwing in diep gelegen polders tegen te gaan.

- Het waterschap beheert de watersystemen zo natuurlijk en onderhoudsvrij mogelijk. Waar dit kan, laat het waterschap water onder natuurlijk verval afstromen.
- Het waterschap legt actief waterbergingen aan en streeft naar een robuust peilbeheer, zoals in het Nationaal Bestuursakkoord Water is afgesproken. De Partij voor de Dieren is voor het aanleggen van waterbergingen die ook een natuurfunctie hebben. Bij de inrichting van deze gebieden worden heuvels aangelegd, waarop in het wild levende dieren bij hoog water hun toevlucht kunnen zoeken.
- Het waterschap draagt niet bij aan de kosten van de lokale aanvoer van zoet water voor het verbouwen van gewassen. In plaats daarvan wordt water bovenstrooms vastgehouden.
- Controle op illegale onderbemalingen (particulieren die het waterpeil van waterschappen negatief beïnvloeden) wordt uitgebreid.
- Het doorspoelen met zoet water om verzilting in de buurt van de zee tegen te gaan wordt gestopt. In plaats daarvan gaat het waterschap in overleg met de landbouwsector teneinde om te schakelen naar gewassen die bestand zijn tegen verzilting.
- Het waterschap zet zich, waar mogelijk, in op het creëren van dynamische waterpeilen. Dit kan de redding betekenen voor onze weidevogels die nu uitsterven, onder meer vanwege kunstmatig gecreëerde droogte.
- Omhoog met het Holland Veen, dus intensief stimuleren van zogenaamde “natte teelt” op plekken waar veeteelt kansloos is. Gedacht kan worden aan de kweek van lisdodde of cranberries.

Gemeenten moeten nieuwe bouwplannen toetsen bij het waterschap. Deze watertoetsen zouden niet vrijblijvend moeten zijn. In de huidige versie van het wetsvoorstel voor de Omgevingswet, die in 2021 in werking treedt, ontbreekt de watertoets. Als de watertoets voor bouwprojecten en andere ruimtelijke plannen niet als verplichting wordt opgenomen in deze wet, is de kans groot dat gebouwd gaat worden in gebieden op een manier waarbij wateroverlast zal gaan ontstaan. De Partij voor de Dieren maakt zich hard voor een verplichte watertoets vanuit het waterschap.

- Het waterschap zet zich in om verstening in verstedelijkte gebieden tegen te gaan. Groene zones in steden vormen een waterbuffer. Deze is nodig om overtollig regenwater afkomstig van hoosbuien op te vangen en om verhitting van de stad gedurende warmte-periodes tegen te gaan.

Het kunstmatig verlagen van het waterpeil betekent ook dat de oppervlakte verhardt, door uitdroging en inklinking. Dit heeft effecten op de flora en fauna van het gebied. Het terrein wordt daarmee minder aantrekkelijk voor grutto's en andere weidevogels. Het waterpeil verhogen is duurzamer en bevordert de biodiversiteit. Zolang dat niet kan, zijn een flexibel peil of onderwaterdrainage als maatregelen om veenbodemdaling tegen te gaan noodzakelijk.

Water in de stad

Door klimaatverandering zal steeds vaker in een korte tijd veel neerslag vallen. Waterschappen dienen daarop te anticiperen door waterbergingen aan te leggen en een robuuster peilbeheer te bewerkstelligen. Op deze wijze kunnen wateroverlast en verzilting worden tegengegaan. Waterschappen hebben kennis van waterbeheer en een adviesfunctie voor gemeenten. Samen met gemeenten wordt er daarom gewerkt aan de totstandkoming van tuinen, parken en groene daken, waarbij ernaar wordt gestreefd om regenwater langer vast te houden, zodat riolen niet zwaar belast worden bij zware regenval (Operatie Steenbreek). Bij nieuw te bouwen wijken wordt regenwater afgekoppeld van de riolering. Verder worden gemeenten gestimuleerd om in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) op te nemen dat verharde tuinen en oppervlakten van burgers, bedrijven en agrariërs tot extra gemeentelijke belastingen leiden.

- Samen met gemeenten wordt gewerkt aan maatregelen om water langer vast te houden en te voorkomen dat schoon regenwater in het riool vloeit.

- Bij nieuw te bouwen wijken wordt het regenwater van het riool afgekoppeld, waardoor het in de grond kan lopen. Dit is beter voor de grondwaterstand en bovendien wordt het rioolstelsel er minder door belast.
- Het waterschap wendt zijn invloed bij de provincie en de gemeente aan om bebouwing in diepe polders tegen te gaan.
- Het waterschap stimuleert gemeenten om de afvoercapaciteit van het regenwatersysteem te vergroten en om regenwater af te koppelen van het rioolnet.
- Burgers en bedrijven worden gestimuleerd om hun tuin en parkeerplaatsen niet te betegelen, maar natuurlijk in te richten en om groene daken aan te leggen om op die manier water langer vast te houden. Gemeenten worden gestimuleerd hier beleid op te maken en het goede voorbeeld te geven bij hun eigen openbare ruimte.
- Het waterschap geeft door middel van borden aan dat het voeren van watervogels ongezond is voor de dieren en bijdraagt aan de ontwikkeling van blauwalg en botulisme. Het waterschap maakt zich bij de gemeentes hard voor een verbod op het voeren van watervogels.

Voorlichting en lobby

De Partij voor de Dieren vindt dat waterschappen de bewustwording bij het publiek moeten vergroten over de vervuiling van het oppervlaktewater en het grondwater door de intensieve land- en tuinbouw en de vee-industrie.

De huidige voorlichting door het waterschap is op dit punt volstrekt onvoldoende. Er moet educatie op scholen komen over problemen rond watervervuiling, zoals de plastic soep.

Geen recreatie ten koste van natuur

Het is belangrijk dat mensen kennis kunnen nemen van de natuur en daar kunnen recreëren. Die recreatie mag echter niet ten koste gaan van de natuur of de natuur verstoren.

- Het waterschap zet zich in voor behoud van het cultureel erfgoed, zoals oude watermolens en cultuurlandschap.

2. Dieren verdienen bescherming

De meeste waterschappen houden nu nog weinig tot geen rekening met de belangen van dieren. Deze worden dan ook vaak de dupe van beslissingen die in waterschappen worden genomen, van muskusratten tot vissen. De Partij voor de Dieren vindt dat de waterschappen in al hun beleid de intrinsieke waarde en bescherming van in het wild levende dieren moeten waarborgen. De dieren moeten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. In plaats van het bestrijden van dieren die overlast zouden veroorzaken, kiezen we voor preventief beleid.

Diervriendelijk onderhoud en bedrijfsvoering

Het waterschap dient zowel bij het onderhoud aan waterwegen als bij zijn eigen bedrijfsvoering een duurzaam, diervriendelijk beleid te hanteren. Dat onderhoud is met name noodzakelijk voor een goede waterafvoer en waterkwaliteit.

Het maaien van de planten langs en in de oevers en het schonen en baggeren van sloten en kanalen gebeurt om de waterafvoercapaciteit in stand te houden. Voor de dieren die in en om het water leven betekent dit waterbeheer meestal een levensbedreigende ingreep. De Partij voor de Dieren vindt daarom dat deze ingrepen terughoudend moeten worden toegepast.

Oevers worden natuurlijk en diervriendelijk aangelegd met paai- en drinkplaatsen. Dit houdt in dat er gefaseerd wordt gemaaid, er wordt niet geklepeld en het maaisel wordt altijd afgevoerd. De maai-frequentie is in principe niet meer dan tweemaal per jaar en het maaimoment is afgestemd op de optimale ontwikkeling van een kruidenrijke vegetatie met veel bloemen.

Bij onderhoud van waterwegen (maaien, schonen, baggeren) past het waterschap diervriendelijke technieken toe. Op de bermen, oevers en dijken in beheer van het waterschap zal met name in het maai-beleid rekening worden gehouden met vlinders, bijen en andere insecten. Opschonen van wateren is maatwerk in plaats van een automatisme. Oeverbegroeiingen en biotopen worden nooit geheel verwijderd, maar er blijven altijd delen staan. Er vinden geen werkzaamheden plaats in periodes waarin de soorten kwetsbaar zijn: tijdens de voortplantingstijd, de winterrust en/of migratie. De werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd, zodat nooit op één moment alle wateren oevervegetatie wordt verwijderd. Het waterschap maakt bindende afspraken met uitvoerders over het onderhoud van waterwegen en controleert of deze afspraken worden nageleefd. Sloten worden in principe niet gedempt, tenzij dat onvermijdelijk is om de natuurwaarden van een gebied te verbeteren of om de volksgezondheid te beschermen. Sloten worden vanwege kostenbesparingen ook niet overgedragen aan de landbouw voor 'beheer onder schouw', waarbij de verantwoordelijkheid voor het schoonmaken van de sloot bij de boer of burger komt te liggen.

- Het waterschap maakt zijn velden, zomen en dijken aantrekkelijk voor ganzen en weidevogels om zo mogelijke landbouwschade te voorkomen.
- Bij harde kades worden uittreedplaatsen voor te water geraakte dieren aangelegd.
- Op het terrein van rioolwaterzuiveringsinstallaties is de inrichting en het beheer van het terrein gericht op toename van de biodiversiteit.
- Het waterschap brengt in beeld welke volgens de Wet natuurbescherming bedreigde soorten in het beheersgebied voorkomen en welke maatregelen moeten worden getroffen om deze soorten duurzame overlevingskansen te bieden.
- Het waterschap zet zich in om de beschermde soorten in hun werkgebied op een goede manier te monitoren, al dan niet met behulp van vrijwilligers of vrijwilligersorganisaties.
- Het waterschap stelt een portefeuillehouder dierenwelzijn aan, die alle beleidsvoorstellen van het waterschap toetst op de gevolgen voor dierenwelzijn en biodiversiteit

Geen jacht, maar overlastpreventie

Het waterschap stopt met de verhuur van jachtrechten op zijn terreinen. Het bijvoederen, uitzetten en afschieten van dieren verstoort het natuurlijk evenwicht. Zo dient het uitzetten van karpers geen enkel ander doel dan het plezier van hengelaars en dit zou het waterschap daarom niet moeten toestaan. De Partij voor de Dieren wil een einde aan de hobbyjacht. Het afschieten van dieren in het

kader van zogenaamd populatiebeheer of schadebestrijding wordt beëindigd. Er wordt ingezet op de ontwikkeling en de inzet van diervriendelijke en duurzame methoden van schadepreventie. Het waterschap maakt zijn velden, zomen en dijken aantrekkelijk voor ganzen en weidevogels om zo mogelijke landbouwschade te voorkomen.

Ook gravende dieren verdienen bescherming

De Partij voor de Dieren stelt de veiligheid van dijken voorop, maar is tegen het doden van gravende dieren, zoals de muskusrat, beverrat of bever. Jaarlijks worden zo'n 60.000 muskusratten en 1.200 beverratten gedood. Dit kost tientallen miljoenen euro's per jaar. Het waterschap stopt met het bestrijden van gravende dieren. De verdrinkingsval voor muskusratten en beverratten wordt onmiddellijk verboden. Het waterschap ontwikkelt detectiemethoden om graverij van dieren in dijken en kades op te sporen, zodat tijdig reparatiewerkzaamheden kunnen worden uitgevoerd.

Dijken zijn over het algemeen zo stevig dat het graven door bijvoorbeeld muskusratten geen gevaar oplevert. Voor rivierdijken waar wel risico's kunnen zijn worden preventieve maatregelen getroffen. Het bestrijden van gravende dieren langs slootkanten, vanwege de kans op het verzakken van landbouwvoertuigen, is onzinnig. Slootkanten van agrariërs vormen, indien natuurvriendelijk uitgevoerd met een flauw talud, geen risico bij regulier herstel. Het uitgangspunt om alle gravende dieren te doden en daarmee lagere vangsten te krijgen is dieronvriendelijk, wreed en onethisch. Dit beleid gaat ook met hoge kosten gepaard en lost de instroom van dieren uit buurlanden niet op. Muskusrattenbestrijders worden daarom omgeschoold tot schadeherstellers en het budget voor de bestrijding kan beter besteed worden aan het toepassen van preventieve maatregelen bij de aanleg van en het onderhoud van waterkeringen, om het graven op kwetsbare plaatsen te voorkomen of te ontmoedigen.

- Het waterschap stopt met het bestrijden van gravende dieren langs slootkanten en de verdrinkingsval voor muskusratten en beverratten wordt onmiddellijk verboden.
- Het waterschap ontwikkelt detectiemethoden om graverij van dieren in dijken en kades op te sporen, zodat tijdig reparatiewerkzaamheden kunnen worden uitgevoerd.
- Er wordt ingezet op de ontwikkeling en inzet van diervriendelijke en duurzame methoden van schadepreventie.
- Zolang muskusratten nog worden bestreden worden 'muskusrattenbeheerders' weer gewoon muskusrattenbestrijders genoemd.

Verbod op hengelen

Hengelen is, net als jagen, een vorm van tijdverdrijf ten koste van dieren. De Partij voor de Dieren wil een verbod op hengelen. Het waterschap kan een belangrijke rol spelen in het tegengaan van hengelen en moet stoppen met de verhuur van zijn visrechten en met het inrichten van hengelplaatsen. Nog te vaak zien we dat waterschappen voorzieningen aanleggen voor hengelaars op kosten van de belastingbetalers.

- Het waterschap stopt met de verhuur van zijn visrechten en met het inrichten van hengelplaatsen.
- Het waterschap geeft niet toe aan de druk van hengelsportverenigingen en beroepsvissers.
- Het waterschap biedt voorlichting aan burgers over de nadelige gevolgen van hengelen voor dieren, natuur en milieu.

Opheffen visstandbeheercommissies

Het waterschap zet zich in voor het opheffen van de visstandbeheercommissies. Zolang deze commissies nog bestaat neemt het waterschap het voorzitterschap op zich om te bevorderen dat natuur- en dierenbeschermingsorganisaties toetreden tot de huidige commissies van vooral hengelaars en beroepsvissers. Hun taak wordt dat ze zich richten op biodiversiteit en natuurbehoud. Het waterschap krijgt de eindverantwoordelijkheid voor het beheer en de metingen van de visstand en voert de metingen ten aanzien van de stand van het aantal in het water levende dieren zelf uit. Dat gebeurt op een diervriendelijke manier.

Geen kunstmatige herintroductie van soorten

Het waterschap zet geen dieren (zoals karpers en bevers) uit en werkt niet mee aan herintroducties door andere organisaties.

De herintroductie van diersoorten die ooit voorkwamen in ons land, maar die inmiddels zijn verdwenen, is kunstmatig en onnatuurlijk. De Partij voor de Dieren is wel een voorstander van het verbinden van natuurgebieden waardoor de terugkeer van verdwenen dier- en plantensoorten vergemakkelijkt wordt en bestaande populaties levensvatbaar worden of blijven en niet door inteelt verloren gaan. De inpassing van nieuwe soorten (exoten) in ons milieu moet aan het dynamisch evenwicht van de natuur zelf overgelaten worden. Temperatuurstijging als gevolg van klimaatverandering in combinatie met een overmaat aan meststoffen zijn oorzaken van vele soortenexplosies. Deze oorzaken dienen aangepakt te worden in plaats van het huidige onethische beleid dat streeft naar uitroeiing van soorten.

- Het waterschap zet geen dieren (zoals karpers en bevers) uit en werkt niet mee aan herintroducties door andere organisaties.

Barrières voor migratie wegnemen

In Nederland zijn ongeveer 10.000 stuwen en 3.500 gemalen ten behoeve van het waterbeheer. Daarnaast zijn er talloze sluizen en dammen en enkele waterkrachtcentrales. Voor de meeste vissen vormen deze voorzieningen een onneembaar obstakel, waardoor de natuurlijke migratie ernstig wordt belemmerd. Jaarlijks worden in de gemalen miljoenen vissen verminkt of gedood, maar ook krabben, kreeften en kikkers worden slachtoffer. Het waterschap zet zich in voor het visveilig maken van stuwen en gemalen en het realiseren van vismigratieroutes van en naar zee. Waterwegen volgen zo veel mogelijk hun natuurlijke loop (meanderen). Bij harde kades worden uittreedplaatsen voor te water geraakte dieren aangelegd. De Partij voor de Dieren wil dat het waterschap vistrappen aanlegt, zodat vissen waterbouwkundige obstakels zonder problemen kunnen passeren. Bij waterkrachtcentrales is vispasseerbaarheid een harde voorwaarde.

- Het waterschap zet zich in voor het visveilig maken van stuwen en gemalen en het realiseren van vismigratieroutes van en naar zee.
- Het waterschap gaat de gemeenten ondersteunen bij het aanleggen van amfibie-vriendelijke putten.

Dieren in rampenplannen

Waterschappen hebben een wettelijke plicht om calamiteitenplannen op te stellen. Zij zijn overlegpartner bij de totstandkoming van rampenbestrijdingsplannen bij dijkdoorbraak. De Partij voor de Dieren wil dat er in deze plannen ook volwaardig aandacht wordt gegeven aan de belangen van de in het gebied levende dieren: zowel de gehouden (landbouw)huisdieren als de in het wild levende dieren. De evacuatie en zorg voor dieren moet daarom volwaardig in de calamiteitenplannen van het waterschap worden opgenomen.